

عوامل آلودگی هوا و راه های حل آن در شهر های بزرگ افغانستان

ترتیب کننده: ابوذر دانشیار

مقدمه

اگرچه محیط زیست مهم ترین مولفه زیست انسان ها محسوب میشود اما تا اکنون ارزش واقعی و مساعدت های آن به درستی مشخص نشده، به نحوی که یکی از مهم ترین چالش های فراروی دولت ها در قرن بیست و یکم، بحران های زیست محیطی میباشد. به همین دلیل دولت ها تلاش می نمایند تا با اتخاذ سیاست ها و برنامه های مختلف مبتنی بر نتایج حاصل از پیمایش های میدانی، بر مشکلات زیست محیطی فایق آیندویا اینکه آثار منفی کارکردهای انسان بر محیط زیست را کاهش دهند. بنابراین درین بحث روی عوامل آلودگی هوا و راه های حل آن در شهر های بزرگ افغانستان که عبارت اند از شهر کابل، شهر هرات و شهر مزار شریف میباشد بحث مینمایم.

فصل اول

عوامل آلودگی هوا در شهر کابل

مبحث اول: کلیات

جهان مدرن مجهز با پیشرفته ترین وسایل فن آوری در تمام عرصه است، بشر توانسته با استفاده از قدرت تفکر و اندیشیدن به اقصای نقاط کره زمین سفر کند به کره ماه به سیاحت برود، به سلاح های کشتار جمعی و راکت های قاره پیما دست پیدا کند، پیشرفت بشر در تمام علوم صورت گرفته، نوآوری و ابتکار و داشتن ذهن

و خلاقیت برتر از ممیزه های معاصر انسان ها است، یکی از بخش های که به نوآوری و ابتکار بیشتر ضرورت دارد، مساله محیط زیست، آلودگی های محیط زیستی و تغییرات اقلیمی است. با وجود این که بشر در اکثر بخش ها تبحر یافته و به انکشاف و پیشرفت در عرصه های مختلف فن آوری دست پیدا نموده، اما هنوز هم در عرصه محیط زیست و بحران های تغییرات اقلیمی، مشکلات زیادی وجود دارد که می تواند حیات کره زمین را به چالش جدی روبه رو کند.

محیط زیست از هر زمانی دیگر، اکنون بیشتر در معرض خطر جدی قرار دارد، تغییرات اقلیم، گرمایش زمین، سیلاب ها، آلودگی های محیط زیستی (هوا، صدا، خاک، آب)، آرامش و سکون اکثر کشورها و ساکنان آن را به تهدید مواجه ساخته که در این نوشته بیشتر به مساله آلودگی هوا که یکی از مشکلات خیلی جدی در اکثر کشور های روبه انکشاف به خصوص افغانستان است، پرداخته خواهد شد.

آلودگی هوا چهارمین عامل مرگ و میر زودرس انسان ها در جهان است. هم چنین بررسی های بانک جهانی نشان می دهد هوای آلوده، عوارض اقتصادی سنگینی برای کشورهای در حال توسعه به همراه دارد و سالانه بیش از 5 تریلیون دالر هزینه در سطح جهانی، صرف تعطیلی روز های کاری در اثر آلودگی هوا و هزینه های پیش گیری از مرگ و میر های زودرس می شود.

آلودگی هوا، یکی از مشکلات خیلی جدی است که حیات مردم راهمه روزه در شهر های بزرگ به مرگ تهدید می کند. سالانه در سراسر جهان 5.5 میلیون انسان در اثر بیماری های ناشی از آلودگی هوا جان های شان را از دست می دهند. آلودگی هوا تنها مشکل شهر هان نیست. بر مبنای گزارش سالانه بانک جهانی بیشتر از 8.2 میلیون انسان در جهان از سوخت های جامد مانند چوپ، ذغال سنگ، زغال چوپ به منظور تسخین و پخت و پز استفاده می کنند. اکثر این مردمان در محلاتی زندگی دارند که به منابع انرژی های پاک دست رسی ندارند.

مبحث دوم: تعریف آلودگی هوا

آلودگی هوا عبارت است از حضور مواد در اتمسفر آزاد که معمولاً ناشی از فعالیت انسان است. این مواد در غلظت و زمان معین تحت شرایط خاص در رفاه، بهداشت یا سلامتی انسان اختلال ایجاد می کنند. آلودگی هوا عبارت است از غلظت زیاد مواد خارجی در هوا که بر انسان اثر سوء گذاشته و سلامتی او را به مخاطره می اندازد.

معیار اندازه گیری آلودگی هوا

یکی از معیار های اساسی برای تثبیت کیفیت هوادر تمام کشور به وسیله دستگاه های تثبیت کیفیت هوا است. به وسیله این دستگاه، میزان گاز های کاربن دای اکساید، سلفردای اکساید، اوزون و سرب مشخص می شود. هوا مخلوطی از مقادیر مختلفی از گاز ها است این مخلوط از 78 فی صد نایتروجن و 21 فی صد اکسجن و یک فی صد سایر گاز ها تشکیل شده است.

اثر منفی آلودگی هوا به صحت: آلودگی هوا موجب تشدید امراضی هم چون، نفس تنگی و حملات قلبی و حساسیت های مختلف تنفسی می شود. البته باید توجه داشته باشیم که تاثیر آلودگی هوا روی افراد مختلف متفاوت است. به عنوان مثال، کودکان و افراد مسن و مبتلایان به امراض فوق الذکر بیشتر تحت تاثیر عوارض سوء ناشی از آلودگی هوا قرار دارند.

آلودگی هوا موجب سوزش چشم ها، گلو و سبب امراض شش ها می شود. سرخ شدن چشم ها، سرفه و احساس تنگی قفس سینه از علایم شای در زمان افزایش سطح آلودگی هوا هستند.

عوامل آلودگی هوا در شهر کابل:

شهری که جمعیت آن حدود 4-5 میلیون تن تخمین زده شده است، دارای 22 ناحیه بوده و به طور اوسط در هر کیلومتر مربع آن 7907 تن زندگی می کنند. روزنامه گاردین در سال 2014 شهر کابل را به عنوان پنجمین شهر روبه رشد در جهان شناسایی کرده است. جدی ترین عوامل آلودگی هوا در کابل

1. عدم تطبیق قانون، مقررات و پالسی محیط زیستی.
2. سوخت غیر معیاری (تیل بی کیفیت، استفاده از تایر، چوب، زغال سنگ و دیگر سوخت های بد کیفیت).
3. مشکل سرک (خام بودن سرک ها، کم عرض بودن سرک ها، بندش برخی جاده ها به دلایل مختلف).
4. نبود سیستم منظم کانالیزاسیون (جمع شدن آب در کنار جاده ها).
5. نبود فضای سبز و اعمار منازل مسکونی در اکثر کوه های اطراف شهر کابل.
6. عدم همکاری مردم در جلوگیری الوده شدن هوا.
7. نبود سیستم منظم حمل و نقل جمعی و استفاده بیش از حد از وسایط نقلیه انفرادی، نبود استگاه برای وسایل نقلی.
8. کثافات بیش از حد و تعفن در بعضی نقاط شهر و نبود سیستم های بازیافت زباله ها.
9. عدم بارش برف و باران و موقعیت جغرافیای کابل در میان کوه (کابل شهری است که توسط کوه ها احاطه شده، کوه ها به وزش باد و انتقال آلودگی سد واقع می شوند).

راه حل و مقابله با چالش آلودگی هوا

کشورهای مختلف با توجه به ظرفیت ها و توانایی های مالی که دارند از گزینه های مختلف برای کاهش آلودگی هوا استفاده می کنند. این تدابیر در کوتاه مدت، میان مدت و دراز مدت در نظر گرفته می شود و بیشتر توسط دولت، مردم و نهادهای جامعه مدنی عملی میگردند که به صورت اجمالی می توان این مسایل را بر شمرد.

1. حل مشکلات محیط زیستی در تمام کشورهای جهان به زمان و برنامه ریزی دقیق ضرورت دارد. اداره ملی حفاظت محیط زیست با ظرفیت کادری و صلاحیت های اداری کنونی، قادر نیست مشکلات محیط زیستی را در کشور کاهش دهد. اولین اقدام کوتاه مدت ایجاد کمیسیون عالی محیط زیستی تحت

ریاست ریس جمهور به اشتراک تمام وزرا به سکرتریت اداره محیط زیست و تدوین برنامه ی کوتاه مدت ،میان مدت و دراز مدت.

2. کمیسیون روی برنامه ها و پروژه های بزرگ محیط زیستی مانند تولید انرژی از زباله ها، بازیافت زباله ها، انرژی های پاک، تعویض سیستم های سوخت و سایط وده هامشکل محیط زیستی برنامه تدوین کنندو آن برنامه ها رباتوجه به امکانات، قدم به قدم، توسط نهادهای ذی ربط عملی کنند.

3. دولت به منظور شناسایی دقیق عوامل آلودگی هوا ضرورت است دستگاه های تثبیت کیفیت هوا در نقاط مختلف شهر نصب کند و درمیزان دقیق آلودگی هوا رقم دقیق به دست آورد.

4. شناسایی آلودگی هوا از میان برداشتن منابع انتشار آلودگی هوا از قبیل صنایع تولیدی، جاده های خامه، سیستم حمل و نقل، انسداد جاده، گسترش فضای سبز.

5. دولت درمورد میزان آلودگی هوا به شهروندان اطلاع رسانی کند.

6. در صورت ازدیاد بیش از حد مجاز آلودگی هوا، تدابیری چون جلوگیری از تردد وسایط نقلیه، آگاهی دهی به مردم درمورد استفاده از ماسک، آگاهی دهی به مردم درباره تغذیه موادغذای مناسب برای دفع اثرات منفی آلودگی هوا.

7. جلوگیری از سوخت غیر معیاری و تطبیق قوانین، مقررات و پالیسی های محیط زیستی.

8. عدم استفاده مردم از سوخت های غیر مجاز مانند تایلر، چوپ های روغنی و نسوختاندن پلاستیک.

9. استفاده از میوه و سبزی جات تازه در ایام آلودگی هوا: این دسته از موادغذای محسوب میشوند که حتما باید در هنگام آلودگی هوا مورد استفاده قرار گیرند. آنتی اکسیدانت های موجود در میوه و سبزیجات نقش حیاتی در سلامت شش ها دارند. سیب در میان انواع میوه ها، بیشترین تاثیر را بر دستگاه تنفسی داشته و در بهبود فعالیت این ارگان تاثیر گذار است. مصرف مواد حاوی ویتامین سی در ایام آلودگی هوا، توصیه میشود.

10. جلوگیری از ورود تیل و مواد سوخت بد کیفیت.

11. فعال کردن سیستم های تثبیت عارضه انجن وسایط نقلی.

12. جلوگیری از ورود موآشی، وسایط نقلیه باتناژ بلند به داخل شهر و ایجاد ایستگاه ها و کشتار گاه ها برای موآشی.

عوامل آلودگی هوادرشهربنخ

1. سوزاندن موادفسیلی،پلاستیکی زغال سنگ ووسایط نقلیه دودزادرشهرمزارشریف که باعث آسیب شدن سیستم تنفسی انسان مخصوصا سیستم تنفسی اطفال شده.
2. پایین بودن سطح آگاهی مردم سبب گردیده تاآنان به محیط زیست شان توجه نداشته باشد.
3. حمام ها،قنادی ها،داش ها،وسایط نقلیه کهنه وسرک های بدون اسفالت از جمله تولید کنندگان بیشترین آلودگی درشهرمزارشریف هستند
4. افزایش جمعیت درشهر باعث آلودگی هوا میشوند بخاطریکه مردمان مناطق ناامن ازولایت های مختلف به مزارشریف مهاجرت مینماید که بنابه اقتصاد پایین مجبوره استفاده ازمواد دودزا،برای ادامه حیات شان هستند.
5. پخش گازهای کشنده موادسوختی.
6. استفاده ازکارخانه ها درداخل شهر
7. موجودیت توالت های چاهی
8. نبودسیستم کانالیزاسیون
9. جاری شدن فاضلاب درداخل شهر

راه حل برای جلوگیری از آلودگی هوادرشهرمزارشریف

1. آگاهی دهی به مردم سبب گردیده تابه محیط زیست شان توجه داشته باشد.
2. داش ها وشرکت ها توسط گازتامین شود.
- افزایش شانندن درختان درتمام نقاط شهر.
- بستن زغال سنگ برای حمام وشرکت های قنادی.

عوامل آلودگی هوادرشهرهرات

1. مصرف زغال سنگ درحمام های هرات.
2. وسایط نقلیه دودزا.

3. تراکم جمعیت.

4. عدم کنترل مناسب حمام ها و نانوایی های شهر.

5. از بین رفتن جنگلات.

6. کوره ها.

7. کارخانه های صنعتی و موترهای دودزا

راه حل عوامل آلودگی هوادرشهر هرات

1. برای تمام حمام های هرات فیلتر تصفیه دود تهیه و نصب شوند.

2. آگاهی دهی برای مردم، فکر کنند و مراعات کنند. این کار زور نیست انجام شود.

3. غرس نمودن درختان در تمام نقاط شهر.

4. تعمیر و سایط نقلیه کهنه و استفاده دوباره آن.

نتجه گیری

آلودگی هوا عبارت است از حضور مواد در اتمسفر آزاد که معمولاً ناشی از فعالیت انسان است. این مواد در غلظت و زمان معین تحت شرایط خاص در رفاه، بهداشت یا سلامتی انسان اختلال ایجاد می کنند. آلودگی هوا عبارت است از غلظت زیاد مواد خارجی در هوا که بر انسان اثر سوء گذاشته و سلامتی او را به مخاطره می اندازد.

درمبحث اول راجع به کلیات، تعریف، معیار اندازه گیری آلودگی هوا، عوامل آلودگی هوادرکابل، راه حل برای جلوگیری آلودگی هوا درکابل.

درمبحث دوم راجع به عوامل آلودگی هوادرشهر بلخ، و راه حل برای جلوگیری آن درشهر بلخ.

درمبحث سوم راجع به عوامل آلودگی هوا درشهر هرات، و راه حل برای جلوگیری آن درشهر هرات.

بنا بر این آنچه تذکر داده شد اهمیت و مفیدیت مقاله حاضر در آن است که از بیانات مسولین هر ولایت و طبق قانون محیط زیست بحث و بررسی قرار گرفته است.

مآخذ

- 1-قانون محیط زیست
- 2-نجفی زاده، سیدحبیب الله، خبرنگار خبرگزاری پیام آفتاب در شمال افغانستان.
- 3-روزنامه هشت صبح
- 4-قاضی زاده، محمد، بی بی سی
- 5- ستوری کریمی، محیط زیست هرات